

приділяв час навчанню жінок. Освіта має бути обмежена рамками, які не порушували б основної функції жінки. Сучасна жінка мусить бути грамотною, ерудованою, завжди готовою надати допомогу родичам, дітям, чоловікові [2].

Отже, стереотип щодо мусульманки як кухарки, рабині, яка цілими днями сидить удома і займається лише готуванням, пранням, прибиранням, позбавленої власної духовності і життя, яка не має можливості брати участь у справах сім'ї та суспільства, позбавлений всяких підстав. На сучасному етапі жінка в мусульманському суспільстві має такі права, як і європейська жінка. При цьому жінка залишається жінкою: тендітною, турботливою берегинею родинного вогнища. Вона живе для себе та своєї родини і почувається дуже щасливою.

Список використаних джерел та літератури:

1. Беліков О. В. Сучасні мусульманки в Україні: стереотипи і реалії / О. В. Беліков, В. І. Масальський // Наука. Релігія. Суспільство – 2011. – №2 – С. 11–18.
2. Абд ар-Рахман аш-Шіха, Жінка під покровом ісламу. URL: https://d1.islamhouse.com/data/uk/ih_books/single/uk_women_in_Islam.pdf (дата звернення 01.12.2018).
3. Мухтерем В. Жінка. Іслам. Сучасність / В. Мухтерем. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/517/> (дата звернення 03.12.2018).

Мудрецька Альона Володимирівна
магістрантка історичного факультету,
Житомирський державний університет ім. І. Франка

Порівняльний аналіз правового статусу жінки в Стародавній Греції та Стародавньому Римі

Актуальність даної теми полягає в тому, що становище жінки в античності – це предмет для багатьох наукових дискусій у сучасному світі. У Стародавньому світі жінки мали набагато меншу кількість прав, у порівнянні з чоловіками. Про жінок в античному світі ми знаємо набагато менше, ніж про чоловіків, діяння яких – повноправних громадян, котрі тією чи іншою мірою брали участь у політичному, економічному, суспільному й релігійному житті своєї держави і представляли її за кордоном, переважно висвітлюють писемні й епіграфічні джерела. До сучасних дослідників, які займалися вивченням правового статусу жінок у Стародавній Греції та Стародавньому Римі, варто віднести: В. Вовка [1], Е. Вардимана [2], Д. Гуревича [3], І. Малюткіна [4], Д. Тюрина [6], Д. Шленчака [7], Т. Ларионова [5].

Мета нашого дослідження – проаналізувати правовий статус жінок у Стародавній Греції та Стародавньому Римі.

В античному світі жінки ніколи не були рівноправними з чоловіками, та в різних грецьких полісах їм надавалась різна міра прав і свобод. Жінки грецьких полісів за соціальним статусом поділялись на три групи: громадянки цієї держави, що були дружинами або доньками повноправних громадян, вільні жінки з неповноправного населення і рабині [6, с. 7].

У Римі жінки не мали громадянських прав і були формально відсторонені від участі в державних справах. Їхнє становище не було таким приниженим, як в Греції. Римлянки користувалися відносною свободою – могли з'являтися в суспільстві, їздити в гості, відвідувати прийоми. Що стосується сімейного життя, то їм не загрожувало самотність на жіночій половині будинку – в Римі не існувало подібного поняття. Звичайним була участь римських жінок у суспільному житті. Вони створювали свої жіночі об'єднання (наприклад, в Тускулі, в Медіолані), влаштували збори, обговорювали хвилюючі їх теми [4, с. 32].

Не відмовляючи жінці у правоздатності, римське право, разом з тим, обмежувало її у дієздатності. Давньоримська традиція замикала жінку в межах фамілії, де проходило все її життя, яке суттєво відрізнялося від життя чоловіка за родом занять, об'єктом праці, дозвіллям, нормами поведінки. Римська культура була мускулінною за своєю природою і визнавала основне призначення жінок у вихованні дітей у власне римських традиціях, що загалом вплинуло на саму історико-культурну ситуацію і на роль жінки в питаннях введення нових релігійних культів в тяжкі моменти римської історії [3, с. 128].

Римська громадянка як суб'єкт права характеризувалася тими ж ознаками, що і чоловіки-громадяни (місце проживання, соціальне становище, статус свободи). Умови набуття римського громадянства були однаковими як для чоловіків, так і для жінок: народження в законному римському шлюбі, успадкування громадянства від незаміжньої матері або матері, яка перебувала у незаконному шлюбі тощо. Це ж стосувалося і виникнення правоздатності у конкретного індивіда – в момент народження. У Стародавньому Римі існувала чітка система символів, яка дозволяла точно встановлювати правове становище індивіда. Одним із таких яскравих символів був одяг. Вільні римські громадянки відрізнялися від жінок інших громадянських категорій тим, що мали право носити спеціальний одяг, так званий офіційний, який прямо вказував на їхнє громадянство. Жіночий офіційний одяг був представлений столою (довгою і широкою тунікою, двічі підпоясаною – під грудьми і нижче талії), який засвідчував приналежність жінки до римської громадянської общини, її становище дружини і матері [7, с. 86].

Жінки в Стародавній Греції були повністю відсторонені від громадського життя і владної сфери суспільства. У давньогрецькій філософії становище жінки пояснювалося її біологічною природою, а при вживанні поняття «людина» незмінно дійовою особою виступав чоловік. Жінка протягом усього свого життя залежала від чоловіка: будучи незаміжньою, вона повинна була коритися волі свого батька, в разі смерті батька вона підпадала під владу брата, а за відсутності такого – під владу опікуна, який призначався їй заповітом батька. Жінки в Стародавніх Афінах мали певні юридичні права, що стосувалися сімейно-шлюбних відносин: укладення шлюбу, забезпечення посагом, право на спадок. Наявність посагу забезпечувало афінянкам соціальну значимість у суспільстві, оскільки гарантувало укладення законного шлюбу [5, с. 11].

Становище жінок у Спарті було своєрідним. Їх не ізолювали від суспільства, як в інших частинах Греції. Вони багато в чому перевершували афінянок, прагнучи до свободи і фізичної досконалості. Спартанки володіли широкими юридичними правами: вони мали право володіти землею і рабами, а також мали право позичати іншим гроші під відсоток.

Сімейне життя і становище жінки в Стародавній Греції регулювалося державою. Усталеною системою шлюбу була моногамія. Батько і чоловік мав повну владу над

жінкою. Давньогрецький філософ Аристотель так висловлювався з цього приводу: «Владу чоловіка над дружиною можна порівнювати з владою політичного діяча, владу батька над дітьми з владою царя» [2, с. 168]. Жінки в Афінах були прикладом справжніх берегинь домашнього вогнища. Вони займалися вихованням дітей, домашнім господарством та ткацтвом. Від інтелектуальної бесіди жінка в Афінах була відсторонена [1, с. 8].

Таким чином, розглянувши ряд аспектів правового становища жінок у Стародавній Греції та Римі, маємо підстави стверджувати, що правовий статус жінок у Стародавньому Римі певною мірою обумовлювався її роллю у суспільстві. Протягом життя жінка перебувала під владою чоловіків: батька, чоловіка або опікуна. Жінки в Стародавньому Римі не мали політичних прав: не могли служити в армії, голосувати на зборах, бути обраними на державні посади. Але якщо вийти за рамки юридичних норм і подивитися на неформальне становище, то можна побачити, що у жінок був певний вплив у суспільстві: вона була матір'ю сімейства, шанованою дітьми, користуватися повагою свого чоловіка.

Натомість жінки в Стародавній Греції були повністю відсторонені від громадського життя і владної сфери суспільства. В Стародавніх Афінах вони мали певні юридичні права, що стосувалися сімейно-шлюбних відносин: укладення шлюбу, забезпечення посагом, право на спадок. Наявність приданого забезпечувало афінянкам соціальну значимість у суспільстві.

Список використаних джерел та літератури:

1. Вовк В. «Жіноче питання» у римському праві / В. Вовк // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична, 2008, Вип. 3. – С. 3–9.
2. Вардиман Е. Женщина в Древнем мире / Е. Вардиман ; [пер. с нем. М. С. Харитоновой]. – М. : Наука, 1990. – 335 с.
3. Гуревич Д. Повседневная жизнь женщины в Древнем Риме / Д. Гуревич. – М. : Изд-во «Молодая гвардия», 2006. – 259 с.
4. Малюткіна І. Категорія «жінка» у публічному і приватному праві Стародавнього Риму / І. Малюткіна // Юридична наука, 2013. – № 3. – С. 27–34.
5. Ларионова Т. Правовое положение женщины в Древнем мире / Т. Ларионова, Е. Калашникова // Интерактивная наука, 2017. – № 10. – С. 8–12.
6. Тюрина Д. Правовое положение женщин в Древней Греции / Д. Тюрина // Научно-практический электронный журнал Аллея Науки, 2018. – № 5 (21). – С. 5–9.
7. Шленчак Д. Правовое положение женщин в Древнем мире / Д. Шленчак. – М. : Изд-во МГУ, 2006. – 366 с.

Рафальський Ілля Ігорович

учень 11 класу Житомирського міського ліцею № 25

Права та свободи людини та громадянина в Конституції України

Тема прав та свобод людини і громадянина досить обширна і завжди викликає великий інтерес, адже вона стосується кожного. Конституція України закріплює важливі елементи основ правового статусу або конституційний статус громадян, тому